علامه امینی
دده قورقود
فضولی
خیابانی
شهریار
تربت
شاه اسماعیل
ستارخان
پروین اعتصامی

بویوتموس قوجا عنیندا ایگیدلرسن
ایگیدلیکی سن دنیایا گتیرمیسن
آنا یوردو یووا میرسان آذربایجان
محمد اشراقی

آتالار سؤزلری

قورد یوواسیندان سوموک اسکیک اولماز!

قورد نه بیلیر قویون باهادیر!

قورد اوره یی یئییب!

قوردون اوزی آغ اولسا نییه گئجه گزه ر!

قورددان اولان قورد اولار!

قویونو قوردا تاپیشیرسان!

سورودن آیری دوشن قوزونو قورد آپارار!

قوردون گؤزی قارانلیقدا پاریلدار!

قوردو گؤرمک یاخشی اولار!

قوردونان قیامته قالار!

آدامی تانییان یئرده قورد یئسین!

قاری ننه ایش توخویور!

قارینین بهشتدن سووای هاراسی وار!

بیلمه‌جه‌لر

بیزیم ائوده بیر قویو وار , ایچینده سرین سویو وار , سویو ایچیلمز , باری بیچیلمز (لامپا)

بیر قارا اؤکوزوم وار , هر یئتن چوللایار (ساج))

قارا قاتیر , قاپیدا یاتیر , گیلب گئدنه , شیلاق آتیر (قیفیل))

ائوده دوروب بیر کیشی , نه نه مله دیر هر ایشی (جهره))

ائویمیزده بیر کیشی وار , آغزیندا یوز دیشی وار (سینی))

اول مئشه ده ایدی , بیر جه پئشه ده ایدی , ایندی پارپاق اولوبدو , بابا ما دایاق اولوبدور (اَل آغاجی)

اَلک بویدا اوزو وار , یوز اللیجه گؤزو وار , آغری یوخاری باخار , آلتیندا یاغیش یاغار (آب کش)

دام اوسته آت کیشنر (نوودان))

طنز در امثال و حکم آذربایجان

- *زئرزمیده اوتوروب طنبی یوخوسو گؤرور.
- *زیرناچی بیر نفسینی آلار.
- *زیرنانی گئن باشیندان پوفلور.
- *ساتماغا گتیرمه میشم، گؤسترماغا گتیرمیشم.
- *ساج چؤرگی دیر.
- *سار دا چالاغانین داییسی دیر.
- *ساری بوغدا چؤرگی نین بوینوزو اولار.
- *ساققالینی اوشاق موشاق الینه وئرمه .
- *سامان آلتیندان سو جالیر
- *سامان سنیندی سامانلیق سنین دئییل.

قیناشعرلر

گلین سیزه ناغیل دئییم

رنجدوزان

آی اوشاقلار-آی بالالار
گونش اولدوز،آی بالار
قیزیل گوله تای بالالار
گلین سیزه ناغیل دئییم
یاواش گئدن توسباغادان
قور-قور ائدن قورباغادان
قورد قارداش دان قورد آغادان
گلین سیزه ناغیل دئییم
سیزیلدایان یاهولاردان
قارا گوزلو آهولاران
انصافی یوخ آووچولاردان
گلین سیزه ناغیل دئییم
دورنالاردان ،اؤرده ک لردن
بیزوو لاردان ،اینک لردن
تازیلاردان ،کوپک لردن
گلین سیزه ناغیل دئییم

قارا مجموعه شیخ صفی الدین اردبیلی

دکتر حسین محمدزاده صدیق

بؤلوم ۱۰ .

کلمات و تحقیقات

گئچمیش سایی نین آردی و...

یعنی خشوع و خوف، خشیتدن حاصیل اولار و خشوع اول وقت حاصیل اولارکی :ذیکیر تابیشیندن یعنی ایسیلیگیندن ،حجاب رقیق اولا.یعنی یوموشاق اولا. «ثم تلین جلودهم و قلوبهم الی ذکر الله . »

.... پس اول کیمسه نین کؤنلونه خشیت گلر. قرار ائدر و کؤنول ائوی اول خشیت سببی ایله معمور اولار. مثلا شونون کیمی کی بیر ائوده کیمسه اولماسا و اول ائوین خارابینی مرمت ائتمه سه،اول ائو معمور اولماز بلکه خاراب اولار و هوامین –حشراتین یئری و ماواسی اولار و اگر بیر کیمسه اولسا و اطرافینی عمارت ائتسه،اول ائو معمور و پاک اولار .

توپراقدان و توزدان و حشراتدان و هوامدان اول ائوده اولماز و اوندا بیر کیمسه نزول ائتمه گه لایق اولار. پس کؤنول ائوی داخی معمور اولیجاق ،معرفه الله نزول ائدر.

و بو محلده معلوم اولدو کی خشوع ،ذیکیردن حاصیل اولار و غیر نسته دن اولماز و اوندان سونرا کی ذیکیر ،کؤنولده تصرف ائتمیش اولا و کؤنولو یوموشاق قیلمیش اولا، قرآندان داخی آیت «و ما نزل من الحق »عمله گتیرمیش اولا.

در بهار خوف چون دل نرم شد از آب ذکر،
ای بسا گلها که باغ معرفت بار آورد .

بو بئیتن معنی سی بو دور کی: حضرت الله تعالدان قورخماق بهاریندا ،چونکی کؤنول یوموشاق اولا،ذیکر سویو ایله، باغ معرفت ،آی نئیجه گوللری یئمیشه گتیره .

فایده [۳۱]:

حضرت شیخ صفی الدین –قدس سره «-ان الحسنت یذهبین السیئات »آیتینده بویوردو کی : بیر کیمسه وقتی کی اخلاص ایله توبه ائتمیش اولسا و اعمال صالحه یه مشغول اولسا و ریاضت ایله ذکری مداومت ائتسه ،بو دؤرد نسته نین خاصیتی صفات ذمیمه نی، صفات حمیدیه یه تبدیل ائتمک فایداسین وئرر کی:«ان الحسنت یذهبن السیئات .» حسناتدان داخی مراد اول دؤرد نسته دیر کی ذیکر اولوندو . بیر کیمسه، هر بار بو دؤرد نسته ایله متصف اولا و صفت ذمیمه نی منفی قیلا و محو ائیله یه، گئدیره ، بالکیله .

فایده [۳۲]:

روایت دیر فخرالدین ورزقانی دن کی :بیر نئچه دانشمندلر،شیخ حضرتینه مجتمع اولوب اوتورورلار. حضرت شیخ بویوردو کی: «فمن کان یرجوا لقاء ربه فلیعمل عملا صلحا ».آی عالیملر ! عمل صالیحدن مراد نه نسته دیر؟

آردی وار

آشنایی با مشاهیر آذربایجان

زندگی نامه نسیمی

ادامه از شماره قبل و...

زاهد از بهر یک انگشت ز حق روی گردانید
پوست گیرند ز عاشق بنگر باکم نیست

و بدین ترتیب نسیمی در سال ۱۴۱۷ میلادی به شهادت رسید. آرامگاه او هم اکنون در حلب زیارتگاه زائران است. بر روی سنگ مزار او چنین نوشته اند:

یؤزؤلدؤن دؤنمدون مردانلیگدن
خدایه بیله دیر حب صمیمی
کثافدن چیخیب اولدون به حقه
گلستان الهی نین نسیمی

ترجمه:

بریده بریده شدی و از مردانگی روی بر نگرداندی
خدایا این چنین است عاشق بودن
از دنیای کثیف بیرون شدی و به سوی حق شدی

نسیم گلستان الهی

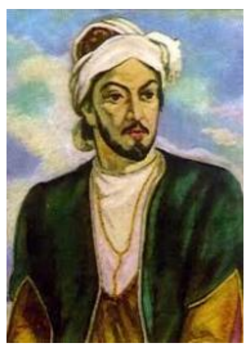

نسیمی به سه زبان عربی،فارسی و ترکی آثار گرانبهایی به جای گذاشت. متأسفانه دیوان عربی وی گم شد. (احتمالاً به دلیل اشعاری در مدح اهل بیت(ع)، این دیوان پس از مرگ وی در همان زمان ها از بین رفته است (دیوان فارسی وی نیز ناقص است. دیوان کامل ترکی وی برای اولین بار به تصحیح پروفسور صدیق در سال جاری به چاپ رسید.با همه ی ستمی که در طول زندگانی بر وی شد. شعری با مضمون شکایت در آثار وی نمی توان یافت. تمامی اشاعر او در تبلیغ فلسفه ی وحدت ذات،حروفیه (حروفیه مکتبی است که مؤسس آن نعیمی بود. که خود اختلاف در فلسفه و عرفان است) و عرفان است .

نسخه های خطی ترکی کتابخانه بزرگ حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی

نگارش: حسین متقی

به سرپرستی :سید محمود مرعشی نجفی

معرفتنامه :

مؤلف :ابراهیم بن درویش عثمان،حسنی فقی‌ری ارضرومی متخلص به «حقی »متوفای سال ۱۱۸۶ ه./۱۷۷۲ م.
موضوع :دانشنامه /زبان :ترکی عثمانی .
آغاز:«حمد و شکر بی عد و ثنای مؤبد بر واحد فرد احد حضرتلرینه اولسون که هر شأنی اکوانی ...»
انجام:« بو کتابی او قیانی یازانی
معرفت گنجیله بای آیت یاغنی »

گزارش متن :

کتاب حاضر دائره المعارفی است در علوم و فنون گوناگون مانند :فلسفه ،عرفان ،تصوف ،هیئت و نجوم ،جغرافیا ،تشریح و طب و.. که به درخواست سید احمد نعیمی در سال ۱۱۷۰ ه. مطابق ماده «غقع » /۵۷-۱۷۵۶ م در یک مقدمه سه فن و یک خاتمه به ترتیب ذیل تألیف گردیده است :

مقدمه: معرفت هیئت اسلام و احوال هر دو جهان ؛ فن اول :در معرفت هیئت عالم و تفضیل حکمت اشیاء و اعیان ،فن دوم: معرفت اشکال ترکیب ابدان و ماهیت نفس انسان،فن سوم: معرفت کیفیت نیل عرفان و حقیقت حضور یزدان ؛خاتمه :معرفت آداب و ارکان صحبت یاران و اقارب و جیران این کتاب نخستین بار درمطبعه بولاق مصر در سال ۱۲۵۰ ه./ ۱۸۳۴ م در قطع بزرگ به چاپ رسیده است .

گزارش نسخه : نوع خط: نسخ نام کاتب :سعد الله بن علی بن احمد ،ارضرومی تاریخ کتابت :اوائل ماه شعبان سال ۱۲۲۴ ه./۱۱ سپتامبر ۱۸۰۹ م محل کتابت ارزن الروم عنوانها و نشانیها:شنگرف نوع کاغذ :فرنگی تعداد برگ : ۳۶۰ تعداد سطر :۳۵ (اشعار دو ستونی و چهارستونی)اندازه متن :۲۲/۵×۱۱/۵ س اندازه جلد :۳۱/۵×۱۹/۵ س نوع جلد :تیماج زرشکی ،ضربی ،با ترنج گل و بوته .

ویژگیهای نسخه :

در حاشیه تصحیح و با عبارت «بلغ »مقابله گردیده است؛حاشیه نویسی مختصری با نام علي ،علی نفي و..دارد ؛نسخه دارای دو سرلوح سبک ترکی که نخستین آن در برگ آغازین ،زمینه طلایی و زنگار (سبز»همراه نگاره های اسلیمی ،گل و برگ الوان با جداول طلائی و الوان و سر لوح دیگری در برگ ۱۶۱با زمینه طلایی و نگاره های اسلیمی ،گل و برگ الوان همراه جدوال طلائی و الوان ،می باشد .

در اثنای کتاب حدودا ۳۲ تصویر و اشکال متنوع جغرافیایی و فلکی بسیار نفیس خصوصا چهار شکل موبوط به کره زمین (مانند تصویر برگ ۸۷)که با توجه به زمان تالیف و کتاب و عدم دسترسی به عکسهای فضائی و.. از نفاست بیشتری برخوردارند. یازده برگ آغاز نسخه فهرست تفصیلی مطالب کتاب است؛ روی برگ آغاز دستخط حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی در سال ۱۳۹۲ ه./۱۹۷۳ م با عبارت ذیل آمده است :

ادامه دارد

اوچ شاهزاده

گئچمیش سایی نین اردی و..

قیز آتاسینا خبر گؤندردی کی، اوغلان سواللارا جاواب وئریب. کبین کسیلدی، توی اولدو. ائله کی، توی قورتاردی، پادشاه اوغلانی دا، قیزی دا یانینا چاغیریب سوروشدو: – یاخشی، ایش قورتاردی، ایندی سن منه دئ گؤروم، بو تیلسیمی نئجه سیندیردین؟ اوغلان دئدی: – منه آتام تاپشیرمیشدی کی، چتینلییه دوشنده قوجا آداملارین مصلحتینه قولاق آس! اودو کی، من ده بیر قوجا تاپیب اونون مصلحتیینن تیلسیمی سیندیردیم. پادشاه اوزونو قیزینا توتوب دئدی: – بس سن نه سوال وئردین، او سنه نه جاواب وئردی؟ قیز دئدی: – من بیرینجی دفعه اونا بیر دنه زومرود گؤندردیم کی، من آتام-آنام اوچون زومرود کیمی باهالییام، سن منی آلا بیلمزسن. اوغلان دئدی: – من سنین فیکرینی آنلادیم. اودو کی، بیر دنه زبرجد آلیب گؤندردیم کی، چوخ دا قولتوقلارین شیشمه سین. ائله من ده آتا-آنام اوچون زبرجد کیمی قیمتلییم. قیز دئدی: – من ایکینجی دفعه بیر آلماز گؤندریب دئدیم کی، من آلماز کیمی برکم، سن منیم آرزولاریمی یئرینه یئتیره بیلمزسن. اوغلان دئدی: – من

باشا دوشدوم، اونا گؤره ده آلمازی ازیب سنه گؤندردیم کی، اگر سنین آرزولارین هاداغادان چیخسا، او آرزولاری من بئلجه ازرم.

آردی وار

آخماسا

آرخین دا سویون آخماسا دا بنده نله،
اینسانلیغی ترک ائیله مه رم من سنله.

سوردون کی، نه ائتمیشم سنه، آچ سؤیله،
آرتیق نه دئییم، نئیله مه دین سن منله

طنز شاعرلریمیز

اکبر حبیبی

اکبر حبیبی متخلص به باریش در سال ۱۳۵۷ در شهرستان خوی در روستای کاوانس چشم به جهان گشود و در همان سال به روستای عرشلو واقع در شهرستان ارومیه مهاجرت کردند .باریش از دوران نوجوانی به شعر و شاعری و ادبیات علاقمند بود. وی از دوران جوانی از سلطان شعر و ادب ،شهریار الهام گرفته از حیدر بابایا سلام شهریار به ذوق آمده و اشعاری را با آن هجا سروده است. وی علاقمند به شعر عاشقی و هجایی است.

انتخابات

خبر گلدی انتخابات باشلانیر
کاندید اولان گلسین فرمانداری یا
هرکس ایستیر نوکر اولسون خالقینا
الله یانان گلسین فرمانداری یا

بو خبری کلبه قوربان ائشیتدی
دئدی منیم مداریکیم دوز دییل
دیپلم کارا گلمز گئدیب یازیلام
فوق لیسانس آلماق منه سؤز دییل

همت کمرینی باغلادی بئله
تئز وام آلدی قدم قوید و بازارا
دئدی دللال چینی لیسانس ایستیرم
لیسانس اولسام داها قالمام آوارا

بیر گئجه ده قوربان اولدو مهندس
مدار یکین صبح یتیردی اورایا
قبول اولدو مهور یئدی مدرکی
یاییلدی خوش خبر اورا بورایا

تیپ ائله دی کت شالوارین او گئتدی
سئوینه ره ک گئتدی عکاس خانه یه
گؤزده عینک الده قلم سالدی عکس
نوغول شیرنی آلدی اهل خانه یه

تبلیغاتین باشلادی کلبه قوربان
چاپ ائیله دی هر ژستی یده عکسینی
ستاد آچدی قوهوم یولداش یغیشدی
دام دوواردان آسلادیلار رسمینی

جانیم دئسین نتیجه سین آرانین
کلبه قوربان آخیردان اول اولدو
لیسانس آلدی معروف اولدو شهرده
باریش قوربان ریشه دن جهلی یؤلدو

❊قایناق:۶۰۰شاعردن طنز شعرلر کتابی

آذربایجان ادبیات تاریخینه بیر باخیش

-۶-۱۹-جو عصرین ایکینجی یاریسیندا ادبیات

گئچمیش سایی نین آردی و...

صبا اول مه لقا دلبر آلوبدور جانیمی یکسر
کؤنول آنجاق اونی ایستر نیچون گلمز نیچون گلمز

یئتوبدور عرش اوزه دادیم دوتوب دونیانی فریادیم
بنیم اول سرو آزادیم نیچون گلمز نیچون گلمز

قالوبدور ناتوان نالان گئجه گوندوز اولار گریان
اونون یوخ دردنه درمان نیچون گلمز نچون گلمز

ناتوانین قوشا قافیه لی بو غزلینی اوخویاندا فضولی نی خاطیرلاماق مومکون دئییل. اوغلو میر عباس ین اؤلومو ناتوان خانیمی بوستونون پریشان ائتمیش ،مدتلر آغلاماقدان باشقا ایشی اولمامیشدیر . اوغلونون فراقیندا بیر چوخ غملی غزللر یازمیش دیر. اونون بو مصیبتینه بوتون شاعرلر اشتراک ائتمیش و غزللرینه نظیره لر یازمیشلار .

هجرون ائدیبدی کؤنلومی بر باد اغلارام
چوخلار دوتار بو حالیمه ایراد آغلارام
کؤنلوم ائوی خرابتر اولدی فراقدن
وصلین بو ملکی ائتمه دی آباد آغلارام
دام فرقده کی چوخ الحاح و لابه لر
ائتدیم نه سود ائتمه دیم آزاد آغلارام
چکدیکجه جور هجرینی کؤنلوم فرح تاپار
شادم بو امره نییه ناشاد آغلارام
کوییننده محرم ائتدی رقیبی صفا ایله
قهر ایله ائتمه دی بنی هم یاد آغلارام
هجرینده خوشدور آغلاماق آه و فغان ایله
سس وئرمه سه بو ناله فریاد آغلارام

آردی وار